

НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ В ХІРУРГІЇ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Організація роботи ФАПУ та служби швидкої медичної допомоги з надання медичної допомоги хворим із невідкладними станами в хірургії

Досить часто гострі хірургічні захворювання та травматичні ушкодження вимагають термінової медичної допомоги, від своєчасності та якості якої залежить доля людини. Комплекс термінових медичних заходів, які здійснюють при раптових захворюваннях, ушкодженнях на місці пригоди або під час транспортування хворого (потерпілого) в лікувальний заклад, називають *першою медичною допомогою*. Залежно від умов її надання на догоспітальному етапі, вона може мати вигляд само-, взаємодопомоги або долікарської і першої лікарської допомоги (надається медичними працівниками).

Рівні надання першої медичної допомоги. Розрізняють такі рівні надання першої медичної допомоги: а) перша медична некваліфікована допомога надається не медиком (само- або взаємодопомога) або медичним працівником, який не має спеціальних засобів і медикаментозних засобів; б) перша медична долікарська допомога, здійснюється медичним працівником, який має спеціальну підготовку з надання невідкладної допомоги; в) перша лікарська медична допомога надається лікарем, який має у своєму розпорядженні необхідні апарати, інструменти, лікарські засоби, кровозамінники тощо.

Екстрена (швидка) медична допомога (ЕМД) — вид найбільш масової, доступної, безплатної позалікарняної медичної допомоги при станах, що загрожують здоров'ю і життю людини.

З метою наблизити першу медичну допомогу до населення в Україні створено широку мережу служби *швидкої медичної допомоги*, до складу якої входять станції, лікарні швидкої допомоги, санітарна авіація та науково-дослідні інститути. Основне навантаження при наданні першої медичної допомоги лягає на *станції швидкої медичної допомоги* створені в усіх містах і сільських адміністративних районах.

Служба ЕМД має свою виробничу базу й укомплектована медичним персоналом, який пройшов підготовку для надання допомоги при всіх невідкладних станах на догоспітальному етапі.

Основною структурною одиницею служби ЕМД є станція швидкої медичної допомоги.

Головні вимоги до організації роботи станції ЕМД:

- доступність швидкої медичної допомоги для населення в будь-який час доби;
- висока оперативність і своєчасність надання всіх видів медичної допомоги на догоспітальному етапі;
- постійне піклування про високу кваліфікацію медичного персоналу з метою надати медичну допомогу в потрібному обсязі всім категоріям хворих і потерпілих;
- забезпечення швидкої госпіталізації в медичні заклади залежно від характеру захворювання або ушкодження.

Станцію ЕМД організовують у містах з населенням понад 50 тис. осіб, вона є самостійним лікувально-профілактичним закладом або, за рішенням місцевих органів охорони здоров'я, входить до складу міської лікарні ЕМД на правах її структурного підрозділу. У містах із меншою кількістю населення організовуються відділення ЕМД при міській, центральній районній та інших лікарнях. У кожному місті може бути тільки одна станція або відділення ЕМД.

У сільських районах швидку допомогу надають відповідні відділення центральних районних лікарень або самостійні станції ЕМД.

Для наближення швидкої медичної допомоги до населення і підвищення оперативності роботи бригад формують мережу підстанцій на правах відділень ЕМД. У сільській місцевості для цього можуть бути створені висувні опорні пункти ЕМД (філіали станцій, відділень центральної районної лікарні).

Підстанції (філіали відділень) ЕМД дислокуються в геометричному центрі території, що обслуговується, поблизу транспортних магістралей, з урахуванням розташування закладів, які здійснюють екстрену госпіталізацію. Також беруть до уваги розташування житлових масивів, промислових і культурних центрів, місць масового скупчення людей, потоки їх руху тощо.

Критеріями визначення меж зони обслуговування є довжина найдовшого маршруту (радіуса), що орієнтовно становить у міській місцевості 5—7 км, у сільській — 20 км, і витрачений на дорогу час, який не має перевищувати відповідно 10 і 20 хв.

У важкодоступних районах, а також у районах з низькою густиною населення і великою протяжністю організовують обласні, крайові, республіканські центри ЕМД із службою санітарної авіації.

Основні функції станції ЕМД:

- надання в найкоротший термін медичної допомоги хворим і потерпілим на місці події і під час транспортування в стаціонар;
- максимально швидке доставлення хворих і потерпілих у лікувальні заклади відповідного профілю;
- транспортування в лікувальні заклади хворих, потерпілих, породіль і недоношених дітей, які потребують спеціального транспорту й супроводу медичного працівника;
- вивчення причин нещасних випадків і раптового виникнення станів, що загрожують життю, а також розробка пропозицій щодо запобігання їм для органів охорони здоров'я та інших зацікавлених організацій.

Одним із найважливіших завдань станції ЕМД є надання медичної допомоги за екстреними показаннями. Виділяють п'ять груп станів, які потребують негайного надання допомоги:

- 1) є безпосередня загроза життю, і відсутність своєчасної медичної допомоги може призвести до летального наслідку;

- 2) безпосередньої загрози життю немає, але небезпека летального наслідку може настати в будь-який момент;
- 3) безпосередньої загрози життю немає, але відсутність своєчасної медичної допомоги може спричинити стійкі зміни в організмі;
- 4) потреба в найкоротший термін полегшити страждання хворого;
- 5) потреба в терміновому медичному втручанні в інтересах оточуючих у зв'язку з поведінкою хворого.

Станції ЕМД забезпечують надання екстреної медичної допомоги при таких невідкладних станах:

- раптових захворюваннях, які загрожують життю хворого (гострі порушення кровообігу, дихання, функцій центральної нервової системи, гостра патологія органів черевної порожнини тощо);
- нещасних випадках (травма, поранення, опік, ураження електричним струмом, блискавкою, обмороження, утоплення, потрапляння сторонніх тіл у дихальні шляхи та ін.);
- гострих отруєннях, суїцидальних спробах тощо;
- пологах, що настали поза спеціалізованими відділеннями та закладами.

Для надання швидкої медичної допомоги станція направляє відповідні бригади. *Бригада (лікарська, фельдшерська)* — це функціональна одиниця станції (відділення) ЕМД, організована відповідно до штатних нормативів для забезпечення роботи в одну зміну.

Основними завданнями фельдшера виїзної бригади швидкої медичної допомоги є: 1) у штаті лікарської бригади — виконання визначених інструментальних досліджень, медичних процедур і маніпуляцій при наданні екстреної медичної допомоги хворим і потерпілим на догоспітальному етапі; 2) у штаті фельдшерських бригад — надання екстреної медичної допомоги хворим і потерпілим на догоспітальному етапі згідно з відповідними медичними стандартами та забезпечення екстреної госпіталізації осіб, стан яких потребує невідкладної стаціонарної допомоги в лікувально-профілактичних закладах, а також перевезення хворих і потерпілих, яким необхідний лікарський супровід.